

MARCZIUS TIZENÖTÖDIKE.

Szombat.

7. szám.

Pest, marczius 25. 1848.

Nem kell táblabíró politika.

Pest, marc. 25.

A tegnapi esti gözös nagyszerű híreket hozott. Azonban ma már az embereknek mi sem lepi meg.

Milanóban a revolutio teljes erővel ütött ki. A republica kikiáltott, a katonaság a városból kiűzetett. Fájdalom, a drama a legszomorubb véget ért, Radeckzy marsal más nap a várost ostrommal bevéve, s mind azokat, kik az előbbi napon a mozgalomban bármiképen feltűntek, most rendre akasztatja. A látvány iszonyú, pillanatonként új akasztófák emelkednek. Bécsből sebes futár indított meg a vén general barbárságának gátot vetendő.

A berlini hírek valósultak. Iszonyu vérontás volt. A király akkor kezdett legjobban a népre ágyuztatni, midőn a mozgalom már békésb színt kezdett magára venni. A holtak és sebesültek számát a hír olly nagynak mondja, miszerint tartózkodnunk kell, azt a hivatalos tudósítások megérkezteig kiírni. A győzelem azonban a népé lön. — A király fogva van. —

Boroszlóban a revolutio más alakban ütött ki. A nép Ausztriához kíván csatlakozni.

Frankfurtban I. Ferdinandot, az ausztriai császárt constitutivonalis német császárnak kiáltották ki. A szövetség diéta megszökött.

Nem álom ez?

Azon, annyi évek óta csendes egyszerűségben folyó drama, mellyet Europa színpadán előttünk látunk, újfordulatot vett. A diszitmények változtak. A hozadalmaságok, s fárasztó monologok után a legnagyobb szerű jelenetek váltják fel egymást.

És minden olly sebesen, hirtelenül, s váratlanul. A politicai combinatiók, s okoskodások kora lejárt, mátlól holnapra bizonyosat mondani nem lehet. Ma itt, holnap ott történik valami, mire azt mondjuk: Gondoltuk-e volna ezt tegnap?

És mi történik itt körülöttünk, szemünk látára? A felelet nehéz, mi még helyzetünknek nevet sem tudunk adni.

Ha ezelőtt egy hónappal valaki fel áll közölünk, s azt indítványozza: Töröljük el a nemességet, mit mondtak volna rá az országgyűlésen, hol kizárólag csak ezen cast volt képviselve. Ha valaki jelszavul tüzte volna ki. Nem kell consilium, nem kell kamara, nem kell cancellaria. — Hogy nézett volna össze az egész burocracia. Vagy állott volna fel valaki a megye gyűlésen, s azt mondta volna. Tekintetes Karok és Rendek. Az, hogy itt csak a nemeseknek van szavazat joguk, az tökéletes botrány, egyik ember ollyan mint a másik; éljen az

átalános szavazat! Valljon nem harsogó nevetés követte volna az illyen dictiot?

És pedig ma már mindezek beteljesedtek.

Beteljesedtek olly hamar, hogy az embernek ideje sem maradt esodálkozni.

Kár hogy mindezen merész lépésekben nem legelől áll a követi tábla. Kiszabadítva magát az utasítások fárasztó jáрма alól, szabadelvűsködik ott hol nem kell, szűkkeblü ott hol bátran kellene magát viselnie.

Először kinyilatkoztatja, hogy ő magát incompetennek tartja, és csak hat ideiglenes javaslatka iránt kér türelemre. Azonban a hatból még más hat is, s nem lehetlen, hogy a harmadik hat is ki fog kerülni. Eszükbe jutott még a hitel intézetről is rendelkezni. Nem nehéz eltalálni miért.

Magához ragadta az országban a legfőbb hatalmat a sajtót. Kimondta ugyan, hogy ezen sajtó szabad, de egyszerűsmind olly terhes láncokat vetett rá, hogy az maga magát megsemmisíti.

A censura helyére a terronismust tették. Ez az egész változás. A fővárosi nép e törvényt tüzre tette, s megizenteté az országgyűlésnek, hogy az a kivitt szabadsággal homlok egyenest ellenkezik.

Az országgyűlés magát infallibilisnek declaralja. Lásuk mit mond a 9. 10. §§. Ki az országgyűlés felső, vagy alsó, vagy mindkét táblai ellen követ el sértést négy évig terjedhető fogsággal, és 2,000 forintig emelkedhető pénzbírsággal büntetetik. — A ki pedig törvény által alkotott valamely hatóságot vagy testület nem megbíral, de meggyaláz, vagy megbecstelenit, két évig terjedhető fogsággal, és 1,000 forintig emelkedhető pénzbírsággal büntetetik.

Hogyan! Az országgyűlést megbíralni sem szabad. Az istenért mit írjunk hát róla, ha nem bírálunk? Micsoda ne nyulj hozzám virág ez a drága országgyűlés, hogy még a maga felőli véleményeket se türje el.

Más, a törvény által alkotott hatóságot vagy köztisztviselőt, sőt egyeseket lehet megbíralni, és az országgyűlés a bírálatot sértésnek fogná venni?

Aztán szeretnők tudni mi azon sértés, melly ha egyszer az esküdszéktől ki van mondva: a bírónak önkénye szerént minket a büntetés legfensőbb fokában el lehet marasztalni a nélkül, hogy a legcsekélyebb kifogást tehetnénk ellene.

Ha például valaki azt mondaná, mit eddig censura mellett is elmondtunk. A főrendek, minden haladás akadályai, nem függetlenek, úgy tánczolnak mint Bécsben hegedülnek. A rendeknél sok a hivatalra vágyó ember, a ministerium őket az ország érdeke ellen mint gépeket szavaztatja, az ilyen be-
szédeket könnyen sértésre magyarázhatni.

A mi törvényhozásunk felfordítva rendelkezik. Véleményünk szerint az, ki egyes emberre azt mondaná, hogy nem meggyőződése szerint cselekszik lovagiatlanságot követne el, de ezt egy testület fractiojáról elmondani, ha senkit nem nevezünk, világon a legszokottabb dolog.

A censorok el vannak törölve, de helyökbe a kiadók, s a nyomda tulajdonosok a censorok, és valószínűleg ezek, amazoknál keményebb censorok is lesznek. Azok töröltek, s ha valamit ben feledtek, egy kis orrot kaptak, ezek, ha az író nem fizethet, ezrekre menő összegekben elmarasztaltathatnak, sőt, ha az író az üldözések elől menekülni akarván, elrejtene magát, még a fogságot is nekik kellene kiszzenvedni.

A mi törvényhozásunk a könyvnyomda tulajdonosokban egyenként böles belátással s criticaí ésszel felruházott egyéneket lát. Hát ha a jámbor tulajdonos nem is érti azon nyelvet, mellyen a kérdés alá jövendett könyv írva van; ha pedig másra bízta, egy harmadik ítélete lesz rá nézve elhatározó arra, hogy a legkönnyebben erszényén egy pár ezer forintig könnyítve legyen, s mellé még több évre terjedő fogságba jusson.

A Nádor, s a minister elnök Bécsben vannak.

A ministerium megalakult.

Battyányi Lajos elnök, tárcza nélkül.

Deák Ferencz, pecsétör.

Szemere Bertalan, belügy.

Kossuth Lajos, pénzügy.

Széchenyi István, közmunkák.

Eötvös József, közoktatási.

Klauzál Gábor, kereskedés és ipar.

Mészáros, hadügy.

Eszterházy Pál, külügy.

Viszonyunkat Franciaországéhoz hasonlítva, a jelen, és volt kormány között, oly forma hasonlatosságot látunk, mintha Polignac-ról egyenesen Odillon-Barrotra mentünk volna át.

Többet kívánni sem lehet. Magyarországon a radical párt harmincz esztendőseknél idősbeket nem igen számíthat soraiba.

A ministerium az aristocratiából származott. Hatalmát a nemesi osztály erejéből merité, de csak rajta áll, hogy csekély környezői helyett, a milliók is körötte összesereglenek.

Ma délben tizenegy órakor a szabadság terén közgyűlés volt. A nép küldötte, Pulszky Ferencz, szá-

molt eljárásáról. Klauzál Gábor, ki a pesti népmozgalmat átvette és élére állt... minister! Első látomány Magyarországon: minister és népszónok, terem és szószék helyett nyílt piac és asztal.

Ugy látszik az ország rendei Pest városa tekintélyét és fontosságát illő figyelembe vették. A ministerek meggyőződtek arról, hogy ha megállni akarnak, bázisul egy fővárosi nép loyaltása a legbiztosabb alap. Klauzál Gábor ministersége előttünk illy alakban tűnik fel.

Mit hoz a jövendő, majd meglátjuk. Igyekezünkben a fő elv az legyen, hogy céljainkhoz a béke és rend útján jussunk el. Sok mindenféle százados institutiokat láttunk e napokban zaj nélkül leomlani. Így járnak nem sokára a többiek is, melly a szabadság tiszta fogalma ellenére még imigy amugy fenállanak.

A gyűlésről tudósítónk közlését adjuk. Klauzál, Szemere, Nyári Pál Pesten teljes hatalmu biztosok. — Már most ha a népnek igazságos kívánata leend azok teljesítésében, akadály nem lesz.

Választmányi gyűlés marc. 24-ik dél. 4 órakor. Felolvasatott minis-terelnök úr körlevele, miszerént a községekben választmányok föllállítását rendeli el, kik a közsend és rendre fölügyeljenek, s az új kormány iránt a bizalmat megerősíteni igyekezzenek. Helyes. Éljen!

A választmány elhatározá, hogy a szabadságterén egy marcziusi emlékoszlop állitassék föl, — az iverk országosan fognak köröztetni.

Ugy hisszük a marc. 15-dik napnak bővebb érteményzésre nincs szüksége, minden kebel átérzi ezt, s unokáink tán még jobban fogják e napnak nagyságát érteni. Marczius 15-kén a hivatalos nemzet korhadt épületének romjaiból a valódi nemzet ifju szépen támadt föl.

Tóth Gáspár azon indítványát adá elő; hogy az új rendszer behozatala után, az alkalmazást nem nyerendő tisztviselők közül, fizetés meghagyása csak azokra nézve terjesztessék ki, kik 10 éven fölül álltak valamely hatóság vagy a kormányzószékek szolgálatában, — 5 éven fölül ez félfizetésre deváltassék.

Nyári odamódosítja ez indítványt, hogy a mostani országgyűlés nem competens ennek az elítélésére, ítéljen mindennütt a municipium, ezen joga van az egyes községnek. Nem is lehet az, hogy status kölcségen a megbukott hivatalnok számára országos rokkantak-tanyája állitassék.

Áttér a felelős ministeriumi törvény azon pontjára, hol ki van mondva, miszerint a régi tanácsosokból vegyenek oldalukhoz egyedekeket a ministerek.

Ez meg nem egyez a felelőség eszméjével, nem lenne egyéb kibuvócskánál, — így a felelőséget veszik le a ministeri vállakról, ha olly egyedekeket nyomnak mellé, kiket nem ő választott, hanem csak szánakozásból tettek oldalához, s ez impopularissá teszi az új ministeriumot első fölléptében.

Az álladalmi tanácsnokok, igaz a ministerek elnöksége alatt ülnek, de ki kezeskedik arról, hogy ezek influentiájukat nem éppen a nép ellen fogják használni? ki kezeskedik arról, hogy ezek, és ezt előbbi tetteikből ítélve föltehetjük rólok nem alá-minirozzák-e magát a ministeriumot, hogy bukott pártjuknak tért tisztítsanak?

Fizetésöknek egészen elvonását nem pártolja, örülünk ha illy olesón megszabadulunk tőlök, — ne adjuk át őket a testi büntetésnek, mellyet különben megérdemlenének, csak arra kérjük őket, hogy további tanácsukkal maradjanak el, nincs többé olly ételre szüksége, ezen kitisztult gyomrú statusnak, mitől ujra megbetegedjék.

Egy pontjában e törvénynek még az is mondatik a többi közt, hogy 9 minister van, kivéve azon egy esetet mikor 10 v. 11 van, ha t. i. ő Felsege praesideál v. valami uralkodó herczeg.

Ez ismét furcsán harmoniroz a felelőség eszméjével.

Lesz valami, mi el fog döntetni a nem felelős király votumával, s ezért a ministerek felelőssé tétessenek?*) s ezen jelenlét háttérbe szoritja, elfogulttá teszi a tanácskozó ministereket; sokszor van a státus olly állapotban, hogy leginkább azok szerettetnek, kik a leghizelgőbbeket a legfűlhözsimítóbbat tudják mondani, — Írósvajleventéket Caesarokká emelnek. Kik sem Platot sem Aristotelest, hanem az őszintén bevallott igazságot hordják nyelvükön, ezek ritkábban türetnek.

Innen udvari intricak, lelétetések, cabalák erednek, hej pedig nem jól mennek ott a dolgok, hol illy retorta szőtt ármányaszálakban a ministerium minden lépten megbukik.

A dolog annálfogva oda irányzandó, hogy kilévé mondva a' ministorelnöki czím, az elnökről szóló czikk a törvényből kihagyassék, nem üdvös, hogy ministereink örökké Bécs felé utazzanak, inkább ujra meg ujra nyiltan ez tétessék ki: akar elnököl a' király vagy nádor, akar nem, a ministerium főszékhelye Budapest.

A' ministerium teendői közt miután a' bányászat megneveztetik, legyen ott a' tengerészet is.

Vasvári, Irányi, és Emödi is szót emeltek még, ezen igen igen szerény bukott kormánytagok ellen.

Saturnushoz hasonlítottak ők — mondá az első, ki saját gyermekeit eszi meg — így ettek meg ők is minket az absolutismus határtalan torkával, nyomorult zsoldosok, egyik és másik tábornak is kézséggel följánlják szolgálatukat, ezekre a ministeriumnak szüksége nem lehet, nagylelkű, és illy esetben nemzeti bün. A' második egy cassára utasítá őket, melly Bécsben van, (mert a cassák szerettek Bécs felé vándorolni) character-cassa név alatt. A magyarországból oda befolyt pénz választassék külön, s adassék a bureau-

cratia ezen csonka-bénainak. A harmadik, szerint miután illy jó helyzetről gondoskodik a nemzet, ezen jó urak számára, élénken kell Börne szavaira emlékezni, ki azt mondja valahol, hogy a ministerium emberei hasonlitanak az írósvajas kenyérhez, mindig a' vajas oldalára esik, ezek is egyszerre bukásokban puha párnán fogják magukat találni.

Néhány városi tanácsnok megnyugszik a jövő választókban, Zrinyi jelszava az övék is: Sors bona nihil aliud. — Ma reggeli 11 óraker ülés a' szabadságtéren.

Pulszki küldöttségéről jelentést tett, elmondá megnyugtatóra előzőleg, hogy az általános roszallott sajtótörvények, még januar végével készültek, és így nem reactio.

Az alsó tábla a' központi választmány által sürgetett javítást nem csak hogy elfogadta minden pontjaiban, de még bővítette is.

Az országgyűlés megsértéséről szolló czikk — nehogy a sajtó ellenörködésétől félni látassék a törvényhozás egészen kitörültetett..

A megsértés mindenütt, rágalommal illetéssel módosított.

A cautio 20,000-ó tízre, és illetőleg a 10,000-rül 5-re szállítatott alá, — kezesség is elfogadtatik — a már fenálló lapok igyekezzenek ez összeget s kezességet 3 hónap alatt előteremteni.

A nyomda tulajdonos felelősége is azon esetre hagyatik fönn, ha az író tökéletesen ismeretlen lenne, — a kutatás jog megszüntetik s a nyomdák a köztörvény rendelkezése alá helyeztetnek.

Uj czikkei mellé adatott hogy az ki a közesend és rend világos fölbontására lázzít, kereset alá vétetik.

Végül jelenté Pulszki, hogy ministernök úr Bécsbe ment, a kinevezett ministeriumra, és a javalt törvényekre jóváhagyását ő felségének kinyerni.

Derék futárunk eljárása bő eredményeért zajos éljenel, 's jegyzőkönyvbe ígtatandó köszönettel jutalmaztatott polgártársaitól.

Klauzál — mint a kereskedelem s ipar ministere, a legzajosabb éljenések s legőszintébb üdvözetek közt lépett föl az asztalra, 's a' legbensőbb érzellemmel szollt polgártársihoz, — könnyezettünk örömmünkben, midőn e szavakat mondá: — — Nem annyira ministerek mint barátjok akarok lenni, a hatalmat mint barát barát irányában tanácsot kérve mindentől, fogom gyakorolni, polgártársaim jóvoltáért munkálni gyermeki ábrándjaim elsője volt, most eröm levert, egészségem nem jó, de életemet is lekötöm polgártársaim javára.

Ezután fölvastatott a ministereknök levele, miszerint a közrend és csend föntartására Szemere Bertalant (ki ma estve érkezendik meg) Klauzált ipar s kereskedelmi ministert, Pulszki pénzügyosztály chef, és Nyári belügy osztály cheffe bizatnak meg.

Klauzál ismét szót emelt — miszerint ennyi bizalom tulárasztja kebelét, igéri, hogy a' hatalommal soha visszaélni nem fog, igéri, társai nevében is, igéri, hogy minden,

*) Ha a dolog ollyan, hogy a ministerek a felelőséget el nem vállalhatják, le kell mondaniok, ám keressen a korona ollyan tanácsosokat, kik azt aláírják. — Ezt tartja az alkotmányos doctrina. Sz e r k.

a közhajok irányában menend. A retrograd lépések ellen szintugy fognak küzdeni, mint a rendbontók ellen, Közével fog munkálódni a törvényes szabadság kivívására, bár mily en hatalommal ruházták fel őket, ők nem a' nép fölött, hznem a' nép között kívánnak állani, kik álhirekkel háborgatnak, jöjjönek s ajtadjik éj napon nyitva. — Ha lehet, megnyugtatót fog mindenki kapni; ha nem, vizgálat fog elrendeltetni.

Szemere estvére jö, fogadják őt, ugymint szóló, öleljék kebleikre! — Ezzel a nép ezrei a mai nap diadalának lobogójából, egyegy kis rózsaszint tűzve kebelére, a legnagyobb meglepéssel oszlott el.

Mi volt az a bécsi magyar kancellária? e kérdés megfejtésére jutalmat indítványoztunk tétetni; — ez megérdemli, mert a kérdés fontos.

Nem tudjuk ugyan még kifogja a jutalmat ki tenni 's mennyit, de hogy ne késsünk jó előre néhány vezér eszmét akarunk adni a megfejtőnek, hiteles kútfőből, hogy a nyereségben valahogy mi is osztozhassunk.

Fejtegetni mint lett a bécsi m. kancellaria az, mi most volt, nem célunk, de mint járt el hivatásában ezt tudatnunk kötelesség hogy az ítélet igazságos legyen.

Kell pedig hogy a nemzet ítéletet mondjon fölötte, s szigorút. —

Politikai működése milyen volt, azt eredményében láttuk; tudtuk hogy a zavaros víznek rozsz forrása van, de nem fértünk hozzá. Felfogjuk tární, s lássuk meg lehet-e tisztogatni.

Mi azt hisszük hogy nem is lehet. Mit kell vele tenni vele azt a pálya kérdés megfejtőjére bizzuk.

Midőn e német magyar dicasterium a hltótanács kezéből kiragadta a hatalmat, tudják önök miért tette? tán azért hogy itelligentiájának túlsúlyában bizakodva maga gyakorolhassa azt, — vagy tán a hatalom varázsa által elkábitatva inkább szerette azt a maga mint más kezében látni? Az első ok mentlető, a másik megfogható.

Azonban e kettő közül egyik sem áll.

Azért ragadta ki, hogy a nemzetnek e törvények által parancsolt belkormányzását is a bécsi burocratiának kezébe tegye le, hogy ezen egy alapot is, mellyen talán a kifejlés épületét tovább folytathattuk volna a nemzet kezéből kiragadja, s átadja egy despoticus kormánynak, hogy céljaira kénye-kedve szerint használja.

Az a kérdés már most, hogy a cancellaria ezen istentelen árulásban legalább saját befolyását biztosította-e?

Éppen nem. Hanem nyomoru eszközévé aljasította magát a német, s az isten tudja miféle miniszteriumnak, hogy ennek parancsait kimondja, s azoknak legalább a törvényesség színét adja meg, — mellyet bár melly bécsi nagy ur mozgathatott, ki jobbra ki balra a mint kedve tartá.

És ha e dicasterium, saját emancipatiójára csak egy lépést volna? Soha! Ezért fekszik rajta olly sujtón a nemzet átka. —

A cancellaria néha még egyes tagjaitól is függött, egyesektől, kikiről épen nem lehet elmondani: hogy talán értelmességök túlsúlyával gyakorolták volna a befolyást; nem, hanem azért mert hizelgéseivel Metternich kedvét megtudta nyerni, — s mert nyilván meggyőződtek fölötte, hogy hazáját nem szereti.

(Folyt. köv.)

Uj hírek és különfélek.

Censori anecdota. Istennek nevét hijába ne végyed. Ez az isten parancsolatja. Hajdani professorom e törvényt kiterjesztette: az angyalokra, arkangyalokra, szent Péterre, szent Pálra, s több ilyen menyországi hivatalnokokra. Egy pesti censor a mult évben még tovább is ment. — Hiába venni még az administrator nevét sem leltt szabad. Egy novella író egykor ezt találta írni. — Gábor, Gábor. — Hány Gábor van a világon! a mi tisztelt administratorunkat is sőt, egy arkangyal is valágos Gábor. — A censor az arkangyalt ben hagyta, az administratorot kitörölte. — Hogy tejszik? —

Megjelenik e lap

minden nap este.

Előfizetés egy hóra a két fővárosban házhozordással boriték nélkül 1 ft. pp. Kapható e lap Pesten a Beimel-féle nyomdában (Al-Dunasor Piaristák épülete.)

EGYES SZÁM ÁRA 3 kr. pp.

A kik e lapot eladás végett széthordani akarják az iránt a kiadóval egyezkedhetnek.